

תורה ומידות טובות

פרשת בהעלותך | עלון מספר 226 | כניסת שבת: 19:23 (לנוהגים 40 דק' 19:03) | יציאת שבת: גאונים: 20:14 ר"ת: 21:10

אורחות חיים

לימוד התורה של הילדים מגינה עליהם... בחורף שנת תשנ"א פרצה "מלחמת המפרץ", שנמשכה כחודש ימים. הצורך מבגדד התקיף את היהודים בארץ הקודש בטילי "סקאד" ורק בניסי ניסים ניצלו התושבים ממות לחיים. באותם ימי אימה וחרדה, כשכל הישוב בארץ ישראל נתקף בפחד נורא ומחדרים (האטומים) אימה, באו מנהלי וראשי ת"ת "סוכת דוד" בירושלים, ושאלו את הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל האם רשאים אנחנו להמשיך בלימודים כרגיל גם בימי החרום? האין זו סכנה להוציא את הילדים לעת כזאת מרשות הוריהם, ולטלטלם לת"ת? הם סיפרו לו, שלמעשה כבר שאלו את פי גדולי ישראל איך לנהוג בשעה כזאת, והורו להם במפורש שלא לבטל תינוקות של בית רבן מלימודיהם, אבל מי מסוגל לקחת על עצמו אחריות כבירה זו? הקשיב הרב צדקה לדבריהם וענה בהחלטיות: "אני לוקח על עצמי את האחריות!" בהוסיפו: "עליכם לדעת, כשהילדים ילמדו תורה, הם נמצאים במקום המוגן והבטוח ביותר! אין לכם בכלל מה לפחד!" (נאמל ליהוד)

מספרים, כי הבן איש חי חזה את מלחמת יום הכיפורים, 75 שנה קודם שפרצה. בספרו 'בן איש חי דרשות' כתב על כך שהיהודים בארץ ישראל הולכים כמנהגי הגויים אשר יושבים סביבותיהם ומתנהגים כמותם, ואותם הגויים אף מקרבים אותם אליהם - כדי להשפיע עליהם, עד שיום אחד, ביום כיפור דווקא, יקומו עליהם שכניהם הגויים וינסו להורגם. ומספרים, כי עד שפרצה מלחמה זו - לא הבינו חכמי ירושלים מדוע הכניס הבן איש חי הכיפורים? הרי מה שייכות יש לו דווקא לכאן? אלא מצאו והבינו שיהיה על עם ישראל קיטרוג כזה גדול בגין מעשיהם - עד שגם יום הכיפורים שתכליתו היא לכפר ואין המקטרג עובד באותו יום, לא יוכל לעמוד בפרץ הקיטרוגים ותפרוץ לחמה, ואילו לא הקב"ה לא היה מסייע, מי יודע איפה היינו היום? (מתוך קולור שצבי הכן איש חי)

זענייני הפרשה

זאת הגאון הגדול אב"ד בד"צ "זרע אמת" ואב"ד "יורה דעה" זורנו הרב נסים יעקב עטייה שליט"א

המקדש קיים, אמנם המנורה עם שבעת נרותיה, אשר היא מרמזת על אור התורה והחכמה, וכמו שאמרו חז"ל (נבא נבא נבא כה:), הרוצה להחכים ידרים, ולהעשיר יצפין, וסימנך, מנורה בדרום, ושולחן בצפון. וכן אמרו במסכת ברכות (נז), הרואה שמן זית בחלום יצפה למאור תורה. רואים אנו שהדלקת הנרות זה היה מקור והשפעה לאור התורה והחכמה, אפילו שזה היה בזמן שביית המקדש קיים, הנחילו חכמי ישראל בזמן ההוא כל מה שהשיגו לבניהם לדורות הבאים. נמצינו למדים שאור התורה של המנורה מאיר לנו עד היום הזה, ואנו הולכים ונהנים מאורה תמיד, כי התורה לא תשכח מפי זרענו לעולם. ולפי זה פירוש המדרש כך הוא, אמר הקב"ה לאהרן, שקרבנות הנשיאים השפיעו רק לשעתם, משא"כ הדלקת המנורה, אפילו שהיתה קיימת רק בזמן שביית המקדש קיים, בכל זאת השפעתה נמשכת לעולם.

ונראה לומר שהסבירה שהשפעת הנרות נמשכת לעולם, יותר מהשפעת הקרבנות שהיא רק בזמן שביהמ"ק קיים, מפני שהמנורה היא סמל התורה כמש"ל, וע"כ ציוה הקב"ה את משה שיעשה אותה מקשה א', אע"פ שבשביל זה התקשה משה בעשייתה, כל זאת כדי ללמדנו, שבשביל לזכות לתורה צריך שתהיה אחדות בעם ישראל, וכמ"ש (שמות יט, ז): "יוחן שם ישראל נגד הרה", ודרשו חז"ל, כאיש אחד בלב אחד, ועי"ז זכו לתורה. לכן נעשית המנורה שהיא סמל התורה מקשה, סמל לאחדות. וזה שאמר הקב"ה לאהרן, שלך גדול משלהם, כלומר, הלימוד שלומדים מהמנורה על ענין האחדות שרק עי"ז אפשר לזכות לתורה, זה קיים לעולם, גם לאחר חורבן ביהמ"ק, משא"כ הקרבנות שהיו רק לשעתן.

עוד מסבירים המפרשים על דברי המדרש, במה של אהרן גדול יותר משל שאר הנשיאים, אלא מפני שהמנורה דולקת לעולם ועד גם לאחר החורבן. והסבר הדברים הוא, דהנה ידוע שכל דבר גשמי שיש למטה, יש לעומתו למעלה אותו דבר רוחני. וכן המנורה, יש דוגמתה בבית המקדש של מעלה, מנורה רוחנית. וזה כונת התורה: "בהעלותך את הנרות", כלומר, בתתך עליה ומעלה לנרות להדליק לכבודו יתברך, דע לך כי לא פה בלבד אתה פועל, אלא גם מה שהוא "אל מול פני המנורה" הזו דהיינו המנורה של מעלה, גם שם "יאירו" על ידי הדלקתך למטה. ואשר יאיר שמה, לא יכבה עוד, אלא היא תאיר תמיד לפני ה', שאין ספק שהמנורה של מעלה אין צורך להדליקה יום יום, כי בפעם הראשונה שהדליק אהרן למטה, הודלקו למעלה ונשארו דולקים לעולם ועד.

והנה כל השבטים הקרבו קרבנות לחנוכת המזבח, חוץ משבטו של לוי והיה צר להם על כך, ואמרו מדוע הקב"ה רחקנו מהקרבה לחנוכת המזבח. והביא על זה במדרש (מנחותא בהעלותך ג) משל נפלא, למלך שהיה עושה כל יום סעודה לבעל מלאכה אחרת, יום נגור, יום לחשמלאי, וכן הלאה. והיה לו אוהב אחד שלא קראו ולא הזמינו לסעודה, והיה מיצר ואומר, שמא המלך יש לו בלבו עלי איזה דבר, ולכן לא הזמיני לסעודה. לאחר שעברו כל ימי הסעודה עשה המלך לבעלי המקצוע, קרא לאותו אוהב ואמר לו, לכל בני המדינה ולכל בעלי המקצוע עשיתי סעודה, כעת אני עושה לך סעודה גדולה ומיוחדת, כדי להראות לך שאתה הוא אוהבי הגדול. כן הדבר כאן, המלך הוא הקב"ה, שכל שנים עשר נשיאי השבטים הקרבו קרבנות, חוץ משבט לוי. והיה אהרן מיצר וכואב לו מדוע הוא לא השתתף בקרבנות הנשיאים, אמר לו הקב"ה היות ואתה אוהבי המיוחד, שלך גדול משלהם, לכן אני משאיר אותך לסוף. שהקרבנות הם רק בזמן שביית המקדש קיים, אבל הנרות לעולם, שנו האמצעי למרות שהיה בו שמן כשאר הנרות, אעפ"כ לא היה כבה, וממנו היה מדליק את הנרות בבין הערביים.

דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלותך את הנרות וכו'. איתא במדרש רבה (טו, ו), מה כתיב למעלה מן הענין, שנאמר (לעיל ז, א): "ויהי ביום כלות משה ויקרבו נשיאי ישראל" ואח"כ, "דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלותך את הנרות", זה שאמר הכתוב (תהלים לז, ז): "יראו את ה' קדושו כי אין מחסור ליראיו". אתה מוצא למעלה אחד עשר שבטים הקרבו, ושבט אפרים הקרבו, להשלים במקום לוי למספר שנים עשר, ומנשה הבכור נחשב ליוסף. וכל הנשיאים הקרבו, חוץ מנשיאיו של לוי, ומי היה נשיאו של לוי, זה אהרן, שנאמר (לקמן ז, יח): "ואת שם אהרן תכתוב על מטה לוי", ואהרן לא הקרבו עם הנשיאים, והיה אומר, אוי לי שמא בשבילי אין הקב"ה מקבל שבטו של לוי. אמר לו הקב"ה למשה, לך אמור לו לאהרן, אל תתירא, לגדולה מזו אתה מתוקן. לך נאמר, "דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלותך את הנרות". הקרבנות, כל זמן שביית המקדש קיים הם נוהגים, אבל הנרות לעולם. "אל מול פני המנורה יאירו", וכל הברכות שתתי לך לברך את בני אינם בטלים לעולם.

ועיין ברמב"ן (טו, ז) שהרבה להקשות על מדרש זה, מדוע אמר, שהקרבנות נוהגים רק בזמן שביית המקדש קיים, אבל הנרות לעולם "אל מול פני המנורה", מה החילוק בין קרבנות לנרות, הרי ברגע שחבר בית המקדש נתבטלו הקרבנות, וגם הדלקת הנרות, אם כן במה גדול של אהרן גדול על שלהם, ומכאן זה הסביר הרמב"ן באריכות דברים, שרמזו לזה לנרות חנוכת בית חשמונאי, שנוהגים אף לאחר חורבן בית המקדש, עיי"ש.

והנה ישנם מן המפרשים שהסבירו, שבאמת הכונה היא על המנורה שהיתה במשכן, ובכל זאת, אין כונת חז"ל על עצם הקרבת הקרבנות, ועל עצם מצות הדלקת הנרות, אלא כונת חז"ל היא על השפע שהשפיעו בעולם, ועל משך זמן התועלת שהועילו והיטבטלו בפעולתם על העולם ועל ישראל. אנו רואים בדברי חז"ל שהשפעת הקרבנות על העולם היתה רק בזמן שביית המקדש קיים, ומשנחרב בית המקדש ובטלו הקרבנות, פסקה גם השפעתם של הקרבנות על עם ישראל. ודבר זה אנו מוצאים בדברי חז"ל במסכת תענית (כז): אמר אברהם אבינו לקב"ה בביתו בין הבתרים, רבונו של עולם, תינח בזמן שביית המקדש קיים, אמרת לי במה אדע כי אירשנה, שאמר לו "קחה לי עגלה משולשת ועז משולשת ותור וגוזל". דהיינו, בזכות הקרבנות תירש את ארץ ישראל, ועל זה אמר לו, תינח בזמן שביית המקדש קיים, בזמן שאין בית המקדש קיים, מה תהא עליהם, אמר לו כבר תקנתי להם סדר קרבנות, שבזמן שקוראין לפני בהם, מעלה אני עליהם כאילו הקריבום לפני, ואני מוחל להם על כל עונותיהם. וכתב רש"י שם, מהיכא יליף לה להאי גמגום. ומהרש"א ז"ל כתב (בד"ה ככר תקנתי) וז"ל: ונראה שיצא להם זה הדרש, ששאלו גם הם בזמן הגלות היאך יתקיימו, מדכתיב לשון כי אירשנה, ולא כתיב, במה אדע כי תתנה לי, וכמו בלשון שאמר לו הקב"ה "לך אתננה", וכן "לתת לך". וגם מה שכתוב "קחה לי", היה צריך לכתוב קרב לי, ויקרב לו, לכן דרשו חז"ל דשאל לו, בגלות היאך יתקיימו, והיינו אירשנה מלשון גירוש וגלות כמו, כי אוריש גויים מפניך. ועל זה אמר לו הקב"ה, "קחה לי" דבלא הקרבנות של מינים אלו, אלא בקריאה בעלמא, וכמו שכתוב "קחו עמכם דברים" יתקיימו בגלות, ורמזה לזה התורה (לנצח) (ל, ז): "כי קרוב אליך הדבר מאוד בפיך ובלבבך לעשותו", דהיינו, שקרוב אליך הדבר מאוד, בקריאה בפה, ובכוננה בלב, שיהיה לעשותו בהם. דהוי במקום עשיית הקרבנות, ועיין עוד שם במהרש"א.

מכל זה רואים, שהשפעת הקרבנות היתה רק בזמן שביית

דעת גדולי רבותינו

וביחוד הרי זה אמת בדורנו שהעמרצות כה גובלת עם מינות וע"ז, שלא כדורות הראשונים של עם הארץ היה ת"ח גדול ביסודות ועיקרי הדת.

אמת!!!

והעיקר בעניני הציבור, שכמעט כל טעות בזה היא טעות בעיקרי האמונה ובאחדות ה' כי הנה ואמונתנו שה' אחד אין עוד מלבדו ואפס זולתו ולו לבד ראוי לעבוד ע"י משמרת התורה והמצות אשר זוהי תכלית בריאת האדם ועם ישראל, שכל מעשיו מנעוריו ועד זקנה לא יהיו אלא עפ"י התורה המסורה לנו מהשי"ת.

ואם כי יש לנו עבודות רבות מחויבות, ואהבות רבות כגון אהבת חסד, ואהבת ישראל, ואהבת ארץ ישראל, הנה כולם משורש אחד הן יוצאות - מרצון הבורא הבא לידי ביטוי ע"י תורתו. כי התורה כולה בה והיא כלולה מהרבה חלקים, כגון בין אדם למקום ובין אדם לחבירו ועוד ועוד.

כי אהבת חסד הוא עיקר במצוות ה' ושורשה ב"הולכת בדרכיו - מה הוא רחום אף אתה רחום" וכו' ומשום הכי הגיעו גדולינו למדרגה כה גדולה

באהבת החסד עד שכל גדולי בעלי היושר והמסוריות לא הגיעו לקרסוליהם.

וכן מטעם זה הצטיינו גדולינו וכל ישראל באהבת ישראל יותר מכל הלאומיים שבנו, מפני שהיא חלק מעבודת ה', ושורשה בהם אשר בחר בו ה', בניס אתם לה' ואחיים הנונו במצוות.

וכן אהבת ארץ ישראל, היא משום שהיא הארץ הקדושה אשר נתן הקב"ה לעם קדשו.

וכן לדבר בלשה"ק, חשבה הרמב"ם בין המצוות, אף כי בין המצוות הקלות. אבל כל זה כשהוא מענף מאמונת אחדות הבורא, אבל אם האדם מגביל את עבודת ה' ואהבתו שאינה אלא חלק אחד ממטרת האדם ועבודתו, כי הלא מלבד שהוא צריך לעבוד את ה', הוא צריך לעשות חסד...

ומלבד שהוא דתי הריהו צריך להיות גם לאומי... ומלבד אהבת ה' צריך לאהוב גם את ארץ ישראל, ולשוננו העברית או היהודית...

ומה גם כשהוא מוסיף גם קדושה לאהבת העם והארץ והלשון, הרי זה מאמונת השיתוף ואז המצוה היותר גדולה נהפכה להיות אליל וע"ז!!!

ומכיון שאיננו מאמין

שעבודת ה' היא תכלית הכל, הנה כל המצטיין באיזה דבר מהדברים הקדושים בעיניו הוא גדול ונערץ אצלו, בין לעשותו לסמל ודוגמה ולבניו ולכל ישראל שילמדו מדרכיו, ובין לעשותו מנהיג בישראל ואפילו אסהוא מאויבי ה' ומסית ומדיח את בני" מאחרי אביהם שבשמים!!!

ויש שמתגבר אצלו פרט אחד מאלה הדברים הקדושים בעיניו מכל עבודת ה', ואז הוא מקדימו מחשיבו מכל עובדי ה' לחשוב לראש גולת אריאל, עד שכל גדולי ישראל כקליפת השום נגדו.

זה שעבודת בוראו היא עיקר אצלו, הרי שונאי ה' והמסיתים הם כשונאיו ורודפיו, ואינו מתחבר עמהם אפילו בדבר שמשותף עמהם כגון לדבר מצוה, אלא לאונסו כגון שנעשה שותף עמהם מאליו, וגם אז אינו חושב אותם לחביריו, בידעו כי מטרתיהם מנוגדות לשלו והם בעלי מלחמתו...

אבל המאמין בשיתוף אין חילוקי הדעות עם שונאי הדת משמשות סיבה שלא ירגיש עצמו כחבר אמתית ובעל ברית עם זה שמשותף עימו בעיקרים אחדים, אע"פ שהוא כופר ומדיח. (מתוך עקבתא למתחיל דכתי הגר"י גרוזובסקי "צניעות הזמן")

סיפור לשבת - הגר"י"ח סופר זצוק"ל סיפר על ירא שמים אחד שהוכיחו משנמים על שדילג את הקרבנות...

ולהוכיחו. והבן היטב, כי יש הרבה להבין. עכ"ל. והדברים מבהילים!

רבינו היה יוצא מבית הכנסת בתחילת אמירת "עלינו לשבח", ולא היה ממתין, עד שהחזן יסיים, כל זה מחשש, שמא יגש אליו אחד המתפללים וידבר עימו ויצטרך לענות לו, ושמא חלילה וחס ייגרר לדבר בבית הכנסת דברים שאסור לדבר שם, וח"ו יגרום לעיכוב הגאולה ולצער השכינה. כל כך היה נזהר בכבוד בית הכנסת.

בספר 'אבותינו סיפורו לנו' הובא סיפור מופלא על הגאון ר' יעקב חיים סופר זצ"ל, אשר קבע לימודו בעזרת הנשים של בית-הכנסת "שושנים לדוד", בו שכן תלמוד תורה הספרדי. וכשהחלה רעידת האדמה פרצו זעקות שבר. קם הרב מתלמודו, והורה לילדי התלמוד תורה לצאת מיד לרחוב. הוא עצמו עמד במרפסת ועקב אחר יציאתם, ולא שת ליבו לאזהרות החוזרות ונשנות של הסובבים אותו, שהמבנה מסוכן והמרפסת עומדת לקרוס בכל רגע. רק לאחר שהודיעו לו, שהבניין פונה מכל יושביו, פנה הרב לצאת, ושם גילה את הגאון הרב עובדיה יוסף שליט"א שהיה אז ילד רך, כאשר תקרת הישיבה נפלה עליו, ולא הייתה לו שום אפשרות לחלץ את עצמו, והגאון חילצו. לאחר מכן ירד לקומת הקרקע. אך דרכו רגליו על הקרקע, הזדעזע הבניין מאחרי, המדרגות התפוררו, והגג התמוטט ברעש גדול ובענן אבק, והיה הדבר לעיני כל לפלא גדול!

להלן סיפור מופלא שסיפר הגאון רבי מרדכי אליהו זצ"ל ששמע את הסיפור מפי דודו, הגאון ר' יהודה צדקה זצ"ל: פעם אחת, בעל 'כף החיים' (שזהו מתלמידי רבנו יוסף חיים), ישב וכתב חידושי תורה, והנה באמצע הלילה הוא רואה את מלאך הממונה על הנשמות שבא ליתול את נשמתו. אמר לו בעל 'כף החיים': "הרי עוד לא סיימתי לכתוב את הספר 'כף החיים'!". אמר לו מלאך המוות: "יש גזרה על הציבור, והקב"ה רוצה לקחת צדיק אחד שיכפר על הדור". אמר לו הגאון: "וכי אני צדיק? תלך לרבי יחזקאל עזרא, המגיד הירושלמי, כי הוא צדיק גמור!". הלך מלאך המוות לחכם יחזקאל עזרא ואמר לו: "באתי לקחת את נשמתך, מכיון שישנה גזרה, וצדיק מכפר על הדור, וחכם יעקב סופר שלח אותי אליך". אמר לו הרב עזרא:

בעוד אצל הערבים מתו רבים, והיה בכך קידוש ה'. רבי יעקב, כאמור, היה עוסק בתורה בעליית בית הכנסת. בעקבות הרעש התמוטט כל הקיר הפונה לרחוב, וכן המדרגות המובילות אל "שושנים לדוד", אך הצד שבו ישב ולמד רבי יעקב לא התמוטט כלל, וכן הילדים, שהיו למטה בחדרי תלמוד התורה, לא ניזוקו כלל. מיד הגיעו אנשים והעלו סולם אל העליה, ואט אט הורידוהו לרבי יעקב חיים כשהוא בריא ושלם לחלוטין - ויהי לפלא. רבי יעקב כתב זאת בספרו 'כף החיים': "בירושלים עיה"ק ת"ו אין גזרין תענית ציבור על הרעש ומפולת, כי לא הזיקה מפולת בירושלים".

יש מן החלומות, שהוכיחו את רבינו מן השמים, ושיבצם בחיבורו 'כף החיים' בעילום שם. לדגמא, בהלכות תפילת המנחה (סימן לז, ס"ק ו) כתב ב"כף החיים" בזה הלשון: "ותחילה יאמר למנצח על הגתית וכו', ופרשת התמיד ופיטום הקטורת וכו', אשרי יושבי ביתך וכו', כפי שכתוב בסידורים וכו', ואל ישנה מזה הסדר, ואפילו אם היה הזמן דחוק, כי מעשה באחד ירא שמים שהיה פעם אחת הזמן דחוק ולא אמר למנצח ופרשת התמיד, רק התחיל לומר לשם ייחוד וכו' והתפלל שמונה עשרה, ובאותו הלילה הוכיחו אותו בחלום לאמר: מדוע העולם מתפללים תפילה שלמה ואתה חסרה? ועל כן, כל אדם - יש להיזהר בזה" עכ"ל. רבינו לא מציין, מי הוא אותו איש "ירא שמים" שהוכיחוהו בחלום, אולם, לאחר שנים רבות מצאו בני משפחתו מעשה זה ב"קונטרס החלומות" שלו, כי בו היה המעשה.

וכן בהלכות תפילה (סימן לא, ס"ק מה) כתב ב"כף החיים": "מעשה באחד, שהיה נוהג לתת שלוש פרוטות קודם התפילה לצדקה, וגם ב'ויברך דוד', ופעם אחת חיסר, והוכיחו אותו בחלום על זה". וגם במעשה זה, שהעלים שם האיש, מוזכר ב"קונטרס החלומות" שלו, כי בו היה המעשה, והעלים שמו, לרוב צניעותו. הוסיף על זה נינו הגאון רבי יעקב חיים סופר שליט"א (בהקדמת הספר "ישמח ישראל") אחר שהביא מעשיות אלה, וזה לשונו: "וראה ובחן לשונו הטהורה, שהגדיר עצמו "ירא שמים". וגם לפי דרכו למדנו, כי "עונות" גדולים, ממה שחיסר לומר פיטום הקטורת בתפילת מנחה או שרק נתן פרוטה אחת לצדקה ב"ויברך דוד" לא היו לו לזקנו הסבא קדישא זצוק"ל, שהיו צריכים מן השמים לבוא

הגאון הרב יעקב חיים סופר זצ"ל - נולד בבגדאד בשנת ה'תר"ל (1870). למד בצעירותו בבית-המדרש בית זלכה בשקידה ובהתמדה. מיעט בתאוות העולם, מיעט בשיחה ובשינה. גאון בנגלה ובנסתר. התפרנס כסופר סת"ם, ומכאן שם משפחתו 'סופר'. בשנת ה'תרס"ד (1904) עלה לארץ והצטרף אל המקובלים בבית המדרש 'בית אל-שבעיר העתיקה. רבים שיחרו לפתחו בבקשות לתפילה וישועה. מימיו לא שח שיחה בטלה בבית הכנסת ובעת הסעודה. הקים עם חביריו את בית-הכנסת "שושנים לדוד" בשכונת הבורכים בירושלים. ענותו מופלג. כאשר ביקשו למנותו כרבה של דמשק, סירב. למד ביישיבת המקובלים "רחובות הנהר".

העיד הגאון ר' יהודה צדקה, כי מדי שבת צורת הגאון הייתה משתנה בלבלתי הכר ממש. נפטר ביום שבת קודש ט' סיוון ה'תרצ"ט (1939) - חי כ-69 שנים. ציונו בחלקת החסידים לעדת הבעלים שבהר הזיתים. משמית הסכימו על חיבורו הקדוש 'כף החיים'. וכן מספר ר' יעקב חיים סופר ב'קונטרס החלומות': פעם אחת ראיתי למורי ורבי אבי זצ"ל, ואמרתי לו: "מה אומרים למעלה על ספרי הקטן 'כף החיים'? ואמר לי, ששמחים עליו. ואמרתי לו: 'תבקש רחמים עליי מלפני אלקי השמים, שייסעני לחבר על כל 'אורח חיים'. ואכן כך היה.

עוד הוסיף רבינו שם: "ליל שבת ז'ך אב ה'תרע"ו ראיתי למר אבי וכו', אחר שהיה לו י"ז ימים משנפטר. ושאלתי אותו: 'מה אומרים באותו עולם על ספר 'כף החיים'? וענה ואמר לי בזה הלשון: ספר 'כף החיים' חכמים ורבינים גדולים לומדים בו". עוד מובא שם: "כשסיימתי עם ספר 'כף החיים' חלק שני, ראיתי, שחתמו עליו בית דין, וגם רבינו המקובל הגאון רשכבה"ג הרב יוסף חיים זצוק"ל (הלאון בעל ה'צו אש חי', רכב של בגדל").

השגחת ה' יתברך החופפת על יראיו ליוותה את רבינו לבל ייזק, חלילה, בשום אופן. בשנת ה'תרפ"ז, י"א לחודש תמוז, עסק רבינו בתורה, כדרכו, בעליית עזרת נשים של בית הכנסת "שושנים לדוד" וכתב את חיבורו, והנה לפתע החלה רעידת אדמה חזקה מאוד בא"י. כתוצאה מכך, התמוטטו בתים רבים, אך, בחסדי ה' ליהודים לא הייתה שום אבדה בנפש,

מעיוני המשפט

נזאת הגאון הגדול אב"ד בד"צ "זרע אמת" ואב"ד "יורה דעה" מורנו הרב נסים יעקב עטייה שליט"א

האם מדין השבת אבידה מחויב אדם לדאוג לחבירו שלא ימנעו ממנו רוחים?! ומה הדין בסחורת גוי שנמצאת באחריות ישראל ואבדה האם ישראל אחר שנמצאה מחויב להחזירה?!

אפוסטרופא לדיקנני לא מוקמינן וכלומר אין ציט לין טורחיס אחר אפוסטרופוס עבור אנקיס גדוליס, עיי"ש בסוגיא.

ונהוה מבואר בסוגיא שיש הבדל בין הדאגה לפירות גמורים שאם לא יטפלו בהם כראוי יתקלקלו הפירות ויפסדו, שבאופן כזה בית הדין דואגים למנות אפוסטרופוס גם עבור אנשים גדולים, לבין דאגה בהשבת הנכסים, שביט דין לא מעמידים אפוסטרופוס בכדי להשביח את הנכסים. וא"כ רואים מכאן שיש חילוק בין אם יתקלקלו הנכסים, שבזה בית הדין דואג שלא יפסדו, אבל להשביח אין בית דין דואגים. ולפי"ז נראה שאפשר לחלק בין חמץ קודם הפסח שאם לא

ימכרו יאסר החמץ בהנאה, שהפסד כזה ניתן להגדירו כהפסד ממון קיים, מכיון שהחמץ יהיה אסור בהנאה ויפסד ולא יהיה שוה כלום, על כן מוטלת עליו חובה למכרו מדין מצות השבת אבידה, לבין, סחורה שאינה עומדת להשתנות או להפסד, אלא

שערכה ירד ולא יוכל למכרה אח"כ במחיר גבוה כמו שהיום הוא יכול למכרה, שבכה"ג הפסד שכה לא ניתן להגדירו כהפסד ממון קיים, רק הפסד של מניעת ריוח, מכיון שהסחורה מצד עצמה אינה נפסדת, וההפסד יהיה רק בגובה התמורה שתתקבל תמורת הסחורה, ובה אין אדם חייב מצד השבת אבידה לדאוג להשביח את ממון חבירו, או למנוע ממנו את הפסד הרווחים.

ומצינו כעין זה במי שנועל חנותו של חבירו, וחבירו אינו יכול למכור את סחורתו, והפסיד את רווחיו, שבזה פטור הנועל, מכיון שלא הזיק את גוף הממון רק את הרווחים שהיה יכול להרויח, ובה לא מחייבים. א"כ נראה שה"ה בניד"ד, שמעיקר הדין אינו חייב למכור את סחורתו של חבירו, שהרי אינה עומדת להפסד, אלא שערכה ירד, וכשאין כאן הפסד ממון בעין רק מניעת רווח, לא חייבוהו חכמים לטרוח ולמכור את סחורתו של חבירו.

ועיין בשו"ע (או"ח סי' תמ"ג ס"ב) וז"ל: ישראל שהיה בידו חמצו של ישראל אחר בפקדון, יעכבנו עד שעה חמישית, ואם לא בא בעליו ימכרו לא"י; ואם לא מכרו חייב לבערו בזמן איסורו, אפילו אם אינו חייב באחריותו, עכ"ל.

וכתב המגן אברהם (ס"ס, סק"ד) וז"ל: יעכבנו. ונ"ל דאם הוא דבר שלא ימצא בריוח קונים בשעה ה' מותר למכרו קודם לכן מיהו אם הוא מקום דיוכל למכרו לעכו"ם שיוודע שיחזיר לו אחר הפסח אסור למכרו מכירה חלוטה, עכ"ל:

עוד כתב המג"א (ס"ס, סק"ה) וז"ל: אינו חייב באחריותו. אף על גב דהוא אינו עובר עליו מ"מ יעברנו שלא יעבור עליו המפקיד ואף על גב דאפש' שהמפקיד מכרו לעכו"ם בענין שלא יעבור עליו מ"מ אין ספק מוצי' מידי ודאי ושמא לא מכרו לפיכך חייב לבער (כ"ה) ונראה דהנפקד חייב לשלם דמי הפקדון למפקיד דהא ש"ח שהי' יכול להציל ברועים ובמקלות ולא הציל חייב ה"נ ה"ל למכרו קודם אמר איסורא וא"ל דהמפקיד פשע שה"ל למכרו לעכו"ם במקום שהוא כיון דקי"ל דאין הנפקד רשאי לסמוך על זה וחייב למכרו א"כ ה"ל

שאלה: אדם שיצא לחו"ל לצרכי מסחרו, והיה לו הרבה סחורה בארץ שעדיין לא נמכרה, ולחבירו יש מפתח הזו המחסן בו נמצאות הסחורות, וידוע שאם הסחורה הזו לא תמכר בהקדם יהיו לו הפסדים, האם יש חיוב לחבירו להכנס למחסן ולמכור סחורתו של חבירו בכדי שלא יהיו לו הפסדים?! ואפילו שמדובר כאן שהוא לא שומר על מחסן חבירו, האם יש חיוב מדין השבת אבידה בכה"ג, כמו שמצינו בדין חמץ קודם ששעות שאם לא ימכרו יהיה הפסד לבעלים ולכן צריך למכרו מדין השבת אבידה לבעלים?! ומה הדין בחפץ ששייך לגוי וישראל התחייב באחריותו של החפץ, והחפץ אבד מהשומר הישראל ועליו לשלם לגוי את דמי החפץ, וישראל אחר מצא את החפץ, האם חייב להחזירו מחמת שאחריות הישראל עליו, או שכיון שגוף החפץ שייך לגוי אינו חייב להחזירו?!

תשובה: מקור דין זה בגמ' (ב"ב גג), ובראשונים (ס"ס, ובהרמב"ם (פ"א מהל' מכירה ה"ב), ובטור ושו"ע (ח"מ סי' קל"ב ס"ו) וז"ל הגמ' (ס"ס): א"ר אסי א"ר יוחנן: נתן צרור והועיל, נטל צרור והועיל - ה"ז חזקה. מאי נתן ומאי נטל? אילימא נתן צרור וסכר מיא מינה, נטל צרור ואפיק מיא מינה, האי מבריה ארי מנכסי חבירו הוא! אלא, נתן צרור - דצמד לה מיא, נטל צרור - וארוח לה מיא, ע"כ.

והסביר הרשב"ם (ס"ס) וז"ל: **נטל צרור** - מן הגדר ועשה בו נקב. וכו'. **אילימא נתן צרור וסכר מיא** - ראה נהר שופך ורוצה ליכנס דרך נקב ובא זה וסתם את הנקב בצרור וסכר את המים מן השדה שלא יכנסו בו שלא ישטפו את השדה. **ואפיק מינה מיא** - שנאספו לה מים בצד האחד ועשה נקב בצד השני כדי שיצאו לחוץ. **האי מבריה ארי וכו'** - הא למה זה דומה למשיב אבידה דכל ישראל מצווין להציל ממון חביריהם מן ההיזק ו**לכמנאול** כסימן תכ"ו עיי"ן ויין קרוי חזקה אלא דומיא דגדר ופרץ שעושה בו בנין או כל תיקון הצריך לו לשדה כגון משקה מים או זומר או חורש. **דצמד לה מיא** - כמו צמיד פתיל (כמלכר יט) ויצמדו לבעל פטור (תהלים קו) חיבר המים שבתוכו שלא יצאו לחוץ וזהו כמו משקה את השדה דומיא דחורש שמתקן את השדה ומייפו בהשקאה זו. **דפתח ליה מיא** - ע"י נטילת צרור נכנסו המים מן הנהר דרך חור שבכותל, עכ"ל.

וכתב הרב המגיד (פ"א מהל' מכירה ה"ב) שסילוק הנזק אינו בדין שיקנה אלא הבאת התועלת, עכ"ל. וזה טעם למבריה ארי מנכסי חבירו שלא קנה. ומקור דין מבריה ארי מנכסי חבירו נמצא במסכת ב"ק (נח), ונדרים (לג), וב"ב (נג). ודין זה נפסק להלכה בהרמב"ם (פ"א מהל' מכירה ה"ב), ובטור ושו"ע (ח"מ סי' קל"ב ס"ו).

ונהוה מבואר מסוגיא זו, שרק כשיש הצלת ממון חבירו מהפסד חייב אדם לעשות ולהציל מדין השבת אבידה. והסבר הדברים הוא שמדין השבת אבידה חייב למנוע מהשני הפסד, אבל אינו חייב לדאוג שחבירו ירויח, וע"כ מחוייב למנוע שהמים לא יקלקלו את שדהו. ומצינו שבא"ג גם בגמ' (ב"מ לט), וז"ל: אמר רב יהודה אמר שמואל: שבוי שנשבה והניח קמה לקצור, ענבים לבצור, תמרים לגדור, זיתים למסוק - בית דין יורדין לנכסיו ומעמידין אפוסטרופוס, וקוצר ובוצר וגודר ומוסק, ואחר כך מורידין קרוב לנכסיו. ופרש"י - מעמידין אפוסטרופוס. להכניס דבר המוכן, ויהא צמור לבעלים, ואחר כך מורידין קרוב להשביח ולטובל כלריס. (ושאלה הגמ'!) ולוקים אפוסטרופא לעולם! ולומר גם להשבת הנכסים לעולם ואפוסטרופוס לא יטול כלום! ותיכלה הגמ' -

למכרו ומיהו אם החמץ עדיין בעין אל"ל הרי שלך לפניך וכ"מ בב"ק ד' מ"ה מיהו אם היה משכון בידו צ"ע אם יכול לומר לו הרי שלך לפניך וחייב לפרוע לו מעותיו או דלמא כיון שהוא פשע דה"ל למכרו הפסיד מעותיו ולכאורה נראה כיון דמלוה על המשכון דין שומר יש לו ובשומר אומר לו הרי שלך לפניך ה"נ במשכון והלוה צריך לשלם לו וצ"ע, עכ"ל:

ועיין בהגה' הגרעק"א (ע"ד המג"א), ובפמ"ג (א"ח סק"ה), ובחוק יעקב (ס"ס). ועיין במשנ"ב (סי' תמ"ב סק"י"ב), ובפ"ה ס"ק יל-טז, ובכ"ה ס"ל כ"ה ימכרו, וכ"ה לכ"ה וד"ק.

ולמסקנה, רוב הפוסקים סוברים שאם לא מכרו פטור, מכיון שכל החיוב הינו מטעם השבת אבידה, ולא מצינו שאם אדם לא השיב אבידה שיתחייב.

ונהוה בדין אבידת ממון של גוי שהוא באחריותו של ישראל ואבד החפץ של הגוי מהשומר הישראלי, ואם לא יחזירו יגבה הגוי את הכסף מהישראלי ונמצא שאם לא יחזיר את האבידה יהיה נזק לישראל, אם חייב להשיב או לא. בדין זה הסתפק הגרעק"א בחידושו (נ"כ כב:

ד"ה לזילק) וז"ל: אבידת אחיך. יש לדון ראובן שהיה שומר של נכרי וקבל עליו אחריות שמירה, ונאבד ממנו חפץ, היה נלענ"ד שיש על המוצאו חיוב השבה. אף דגוף החפץ של נכרי. מ"מ הוא מציל הישראל מן ההפסד שלא יצטרך לשלם, לא מבעיא לר"ש דאמר דבר הגורם לממון כממון דמי הוי החפץ ממון הישראלי. אלא אפי' לרבנן היינו שאין זה החפץ של השומר. אבל מ"מ הוא מציל הנכסים של ראובן שלא יתחייבו לשלם. כך היה נלענ"ד בסבא בפשיטות גמור. אמנם חבירי ידידי הרב מו"ה ישראל נ"י ספקפך שיש דמ"מ י"ל לרבנן דר"ש הך חפץ לא מקרי אבידת חבירי וכו' וצ"ע לדניא. עכ"ל.

ולכאורה צריכים להבין מה סברתו של רבנו ישראל, ויש שרצו להסביר שמכיון שאין לישראל עכשיו חפץ או ממון מסויים שנאבד, והנידון הוא רק להצילו מתביעות הגוי, אין שמה אבידה, דמניעת תביעת חוב אינה נחשבת לאבידה, ואינו חייב בהשבת אבידה בכה"ג.

היוצא מכל האמור לעיל: מי שנסע לחו"ל לצרכי מסחר, והיה לו סחורה במחסן שלו בארץ וסחורה זו עומדת לרדת מערקה, ויש לחבירו את המפתח של המחסן בו נמצאות הסחורות אם חייב לספק בזה מדין השבת אבידה בכדי למנוע מהבעלים הפסד או לא, בפשטות מוכח מהסוגיות שאין חיוב השבת אבידה רק אם החפץ יפסד לגמרי, כמו בחמץ קודם הפסח שאם לא ימכרו יהיה אסור בהנאה ויפסד לגמרי, בזה אמרין שיש חיוב של השבת אבידה, וכמבואר בשו"ע (או"ח סי' תמ"ג ס"ב) עיי"ש, ובמג"א, וברעק"א, ופמ"ג וחוק יעקב, משא"כ כאן בסחורה זו שהיא לא נפסדת, אין חיוב מעיקר הדין למכרה בכדי להצילו ממניעת ריוח.

אמנם נראה לפי עניות דעתי שכמו שמצינו בכמה מקומות בענין השבת אבידה שפטור מעיקר הדין להשיב אך לפנים משורת הדין צריך להשיב גם כאן דינא הכי, ובדאי שכרו גדול בשמים.

ובדין החזרת אבידת ממון לגוי שהוא באחריותו של ישראל, דעת הגרעק"א שחייב להחזיר מכיון שאם לא יחזיר הישראל יצטרך לשלם לגוי ולכן זה נקרא כאבידת ישראל, אולם רבנו ישראל נשאר בצ"ע לדניא. ונראה לי להלכה, שמסתבר שאע"פ שגוף החפץ שייך לגוי, מ"מ חייב להחזיר מחמת שיש כאן פסידא לישראל בזה, כנלע"ד להלכה. ויהי רצון שנזכה להגדיל תורה ולהאדירה ולאסקוי שמעתתא אליבא דהלכתא בבריאות איתנה ונהורא מעליא אכי"ר.

נקודות אור | סיפורים של תיקון מיזות | אנשים שחזרו לכור נחצבתם | וחיזוק לאלו שעדיין...

הניחה על השולחן פתח אותה בחיבור יתירה וכמעט שלא אחזו עלפון כשגילה למולו את כתב יד אביו המנוח ז"ל המתגלגל עלי

שורות הגיליון שלפניו. ברטט ובזיע קרא את דברי אביו בזה הלשון: לבני יקירי חמדת לבבי הבוחר בחיי עולם חיי התורה, אמנם הורשתי לאחריך את כל נכסיי ולך איפה השארתי אך את בית האוצר, מעט הכמות ורב האיכות... אמנם דע לך בני, 'שלך גדולה משלהם ושכרן הרבה מאוד, גש לאלתר לפקיד הבנק המרכזי והצג בפניו את מכתבי המצורף בזה והוא יגיד לך כדת מה לעשות, לטוב לך כל הימים. זונדל אבין. אחר התאוששות נגיש בסקרנות רבה לנציג הבנק הציג את אשר הציג ומיד קד לו הפקיד בשמחה ובישר לו על העושר הגדול שהוריש לו אביו - אוצר עצום, הגדול ביותר במחוז, של מטילי זהב... שלך גדולה משלהם.

כשהשכיל הבן להבין שבתורתו זכה גם לגדולה החליט להקים שם לאביו ולהוסיף בתוך בית האוצר שחקוק היה בשם 'חבורה קדושה קובע עתים לתורה' גם חדר גדול אשר ישמש לבית תפילה, ומאז והיה כל מבקש את ה' יקבע בה עיתים הן לתורה והן לתפילה.

עד היום, מאה וחמש שנים מאז ניתן עדיין לראות בקראקא את בניין האוצר שעדיין מתנוסס לתפארה, וחרוטה כעטרה בראשה כיתוב נושן: ח"ק קובע עיתים לתורה. אציון כי בעת שהותי כפעם בפעם בקראקא לצורך פיקוחי על מערכת הכשרות, נכספה וגם כלתה נפשי להיכנס לחצרות ה' של אותו אוצר הקודש ולקבוע בה עיתים לתורה, אולם מה מאוד כאבה נפשי בראותי ששועלים הילכו בה ונחלתנו נהפכה לזרים, ובתינו נהפכה לבתי מגורים לנכרים, סגורה ומסוגרת. (נעמק משיחה של גלצ"ל חרל"ס)

ומכופלת הזו תורה וזו שכרה?! הרי כל ימיו אשר חי היה מחשיב ומוקיר רבנן כבדי להגדיל תורה ולהאדירה, ועתה ציווה לנו איפכא, אתמהה. מי כמוהו ידע והעריך את ה'יששכר' על פני ה'זבולון', ועתה העדיף להעניק לאחיו העם-הארץ את רוב עשרו ואילו להעוסק בתורה לא הותיר ולא כלום. וכלן נלאית גלותו של הבן תורה כמלא עוזה שלל הלך לכתוב את אחיו כפי המצוי טובא בדורנו, הערוך.

אולם, לולי תורתך שעשועי אז אבדתי בעיני, כאשר נכנס הבן לאוצר הספרים וראה את אשר לפניו מדפים עמוסים גדושי כתבי הקודש וספרים בכל המקצועות, התמלאו ריאותיו בהבל יינה של תורה שהפיג ממנו את צערו והשכיח את שהעיק עליו. הוא שבע עין מעצם ראות את ים התלמוד הפרוס לפניו, הבבלי והירושלמי ספרא ספרי וד' חלקי שולחן ערוך לפניו כשולחן הערוך.

אולם מה גדלה תמיהתו כשהבחין מיד בתוך שורות הספרים בחסונו הבולט של כך הראשון של סדרת הבבלי מסכת ברכות דפוס וילנא מהדורה ראשונה שיצא לאור אך לפני כשלושים וחמש שנה קודם, הוא הסיק מניה והבין כי דברים בגו, הלא מימיים ימימה למד יחד הוא ואביו בכרך זה, ואיו, למה נפקד מקומו. מיד החל לחפש בחורין ובסדקין ולפליאנו מצא את אבדתו מוחבאת בסתר בתוך מגירה נסתרת, שם שוכן אחר כבוד במקום שאינו שלו. שמחתו בוטלה בשישים בתמיהתו שהתעצמה וגברה שבעתיים - מה לה לתורה שמונחת בקרן זוית מוחבאת מעין אדם באין רואים עמוק בתוך מגירת סתרים.

בהדרת קודש הוציאה באהבה וביראה, ובחרדת קדושה

ברש"י למה נסמכה פרשת המנוחה לפרשת הנשיאים לפי שכשראה אהרן חנוכת הנשיאים חלשה דעתו שלא היה עמהם בחנוכה וכו' אמר לו הקב"ה חייך 'שלך גדולה משלהם' שאתה מדליק ומטיב הנרות. ומקורו בדברי המדרש (רבה טז). תנחומא ט. קראקא, עיר ואם בישראל, בשלהי יומי דקייטא שנת תרע"ה בסמטאותיה הישנות של הרובע היהודי.

בני העיר מתהלכים כסהרורים, ותהום כל העיר. בכל זווית מבכים את האבידה הגדולה שאין לה תמורה עם פטירתו של פרנס התורה רחמים מוקיר רבנן ותלמידיהו רודף צדקה וחסד, ר' זונדל ע"ה שהיה טוב לכל ורחמיו על כל אחיו. ר' זונדל היה ממקימי אהלי התורה בקראקא ומפטרוניהם, ובצדק קנה לו בחייו שם משמן טוב.

שני בנים השאיר אחריו ר' זונדל. הבכור, תורתו אומנתו. לא פסיק פומיה מגירסא ובתורתו יגהה יומם ולילה בר אוריין ובר אורייתא, והשני, תפס אומנות אביו בידיו ושקע בעסקי המשק, בגידול פרות וחליבתן, ובזריעת קש וחציר וקצירתם, כשראשו ורובו טמונים בהרי השחת.

כאשר פתחו האחים את הצוואה נחשכו עיניו וליבו של אותו אח הבן-תורה. בראותו שאביו ר' זונדל ע"ה הוריש צוואות את עושרו הרב בהם אחוזות פאר ורפתות בקר ובהמות שדי וכל אשר בהם לאחיו הצעיר עובד האדמה הבקיא בכגון דא, ואילו לו האח הבכור הותיר לפליטה את בית אוצר הספרים הכולל בתוכו ספרייה תורני פרטית ואוצר ספרים כללי לטובת בני העיר לאלו שחשקו נפשם בתורת משה.

הבן הבכור שהכיר בטיב אביו, תמה תמיהה כפולה

המשך מעמוד 2

"תלך לחכם יצחק שרים, הוא צדיק שמגן על הדור, לך תיקח את נשמתו". בבוקר נכנסו חכם יעקב סופר והרב עזרא לבית המדרש, והרב צדקה יושב במקומו. אמר הרב עזרא לרבי יעקב סופר: "למה שלחת לי אותו?". אמר לו: "מכיוון שאתה צדיק". אמר לו הרב: "מה עשית?". אמר לו: "שלחתי אותו לחכם יצחק שרים". וכן היה, שבאותו בוקר נפטר הרה"ג יצחק שרים, שהיה למדן גדול וחסיד.

עוד סיפור מופלא שסיפר הגאון רבי מרדכי אליהו זצ"ל המלמדנו על לוחם של רבותינו, ומעשה שהיה - כך היה: בבגדד היה גוי אחד שונא ישראל מובהק, ובכל הזדמנות, שהייתה לו, נהג לבזות את היהודים. פעם אחת, הרה"ג חכם סלמאן אליהו זצוק"ל בעל ה'כרם שלמה' (אביו של הרה"ג מרדכי אליהו), והרה"ג יעקב סופר זצוק"ל בעל 'כף החיים', והרה"ג חכם יוסף עזרא זצוק"ל הלכו

ברחוב ואותו גוי ראה אותם וקרא להם שיבואו. כאשר הגיעו אליו, הראה להם, כיצד הוא בולע סכינים לתוך מעיו ומוציא אותם, והיה עושה זאת על ידי כישוף, והוא החל ללגלג ל"ע על תורתנו הקדושה ולומר: "וכי בתורה שלכם יש דברים כאלו? אתם לא יכולים לעשות זאת!", והחל לבזות את הרבנים. עמדו הרבנים ואמרו "ויהי נועם" ומזמור "יושב בסתר", והנה הגוי לא הצליח להוציא את הסכינים שבלע, כיוון שהמזמור "יושב בסתר" נקרא שיר של פגעים ומבריח את השדים. והוא החל צועק: "הסכינים בבטן שלי, תוציא אותם!". אמרו לו הרבנים "מה אתה רוצה מאתנו, וכי אנחנו הכנסנו לך אותם?". והוא החל לצעוק: "משה אמת ותורתו אמת, וכל דברי הרבנים אמת, וכל מה שעשיתי היה בשקר".

בית דין צדק ובית הוראה "זרע אמת" צדק ורחוק הלך אחר בית דין... (מנהדדן לב)

בית הדין לענייני ממונות | אישות | צואות | ירושות | הסכמי גרושין | קידושין | סיוע בעריכת חוזים | שלום בית

בנשיאות ובראשות אב בית הדין בד"צ "זרע אמת", בד"צ "יורה דעה", וראש כולל הוראה ודיינות "אורות חיים ומשה" אשדוד

אב"ד מקודש הרה"ג יעקב נסים עטייה שליט"א

ובהרכב הדיינים המצויינים: מרא דאתרא רמב"ש א' הרה"ג יצחק שרבאני שליט"א

ראש כולל הוראה ודיינות "חוקיו ומשפטיו לישראל" הרה"ג יצחק ביטון שליט"א

הדיין המצויין רב שכונת מקור ברוך ירושלים הרה"ג אהרון ירחי שליט"א

סניפי ביה"ד:

שפת אמת 5 ב"ש

האדמו"ר מבעלז 39 אשדוד

לפתיחת תיקים ושאלות בטלפון

054-8416719

טלפקס: 02-9990043

העלון יוצא לאור להצלחת הגה"צ נשיא מוסדות אורות חיים ומשה

הרה"ג דוד חנניה פינטו שליט"א

ולע"נ מרת אימו הצדקת מודלן מוזל בת מוחה שמחה ז"ל ת.נ.צ.ב.ה.